

מנחת העומר

בפרשת אמור, בתוך "פרשת המועדות", קבעה התורה את דין הקרבת מנחת העומר, הקרב בט"ז בניסן, ואליו נלוות ההלכות הקשורות בו: איסור אכילת "חדש", דין ספירת העומר וכו'.
עיינו במקור, ויקרא כ"ג ט'-י"ד, וצטטו מן הפסוקים (לא את כולם)

"ספר החינוך" (מצוה ש"ב) מבאר את מהות המצוה:

"שנקריב ביום שני של פסח יתר על המוסף של שאר ימי הפסח כבש בן שנתו לעולה, ועומר אחד של שעורים הנקרא עומר התנופה... וקרבתו זה של עומר נקרא מנחת בכורים... וענין המנחה כן: שהיו מביאין שלשה סאין שעורים ומוציאין מן הכל עשרון אחד שהוא מנופה בשלוש עשרה נפה... ולוקחין זה העשרון של סלת השעורים ובוללין אותו בלג שמן ונותנין עליו קומץ לבונה כשאר המנחות ומניפו הכהן במזרחה, מוליך ומביא, מעלה ומוריד, ומגישו כנגד חודה של קרן מערבית דרומית כשאר המנחות וקומץ ומקטיר, והשאר נאכל לכהנים..."

"עומר ראשית תבואתכם"

מנחת העומר הנה אחת ממצוות רבות הנושאות עליהן את התואר ראשית. מצאו כמה מהן:

דברים י"ח ד': _____ המצווה: _____
במדבר ט"ו כ': _____ המצווה: _____
שמות כ"ג י"ט: _____ המצווה: _____
מה מעלתה ויחודה של נתינת ה"ראשית" דווקא לגובה – לקרבן או לכהנים!?

נתינת הראשית - מתירה את היבול

ה"ראשית" אינה מתבטאת בכמותה, אלא במשמעות הפנימית שבה.

מה מצהיר, כביכול, האדם שנותן את הראשית של יבולו לגבוה, לקרבן או לכהן? _____

בבוא האדם להנות מיבולו, עליו טרח והתיגע, חרש וזרע והשקה וטפח, חשוב שיזכיר לעצמו ולכל באי עולם: אני אינני "בעל הבית" על תבואתי ופרותי, אין לי זכות להנות מהם לפני שאקדיש לבעל הבית האמיתי – לבורא העולם שממנו קבלתי את יבולי – את חלקו.

דומה לכך הוא ענין הברכות על המזון, כפי שמובא בגמרא (ברכות ל"ה):

רבי לוי רמי: "כתיב לה' הארץ ומלואה" וכתוב "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם!" לא קשיא, כאן – קודם ברכה, כאן – לאחר ברכה.

רבי לוי מקשה על הסתירה שבין שני הפסוקים, האחד מיחס את הארץ ל _____ והשני – משייך אותה ל _____.

לדבריו, אין כאן סתירה: לפני שהאדם מברך על מאכלו ועל הנאותין – הארץ "שייכת" _____,

ולכן "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל להקדוש ברוך הוא" לאחר שברך,

והזכיר והזכיר לעצמו ש _____ - אזי קבל האדם רשות להנות מטובות העולם ו"הארץ נתן לבני אדם".

התנופה שמניפים את המנחה לפני הקרבתה – מחזקת עוד יותר את ההכרה שכל המצוי בתבל שייך להקב"ה וסר למרותו. כדברי הגמרא:

"אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מוליך ומביא למי שהרוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו"

נתינת הראשית - כלי ממשין ברכה

"אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח? מפני שהפסח – זמן תבואה הוא. אמר הקב"ה: הביאו לפני

עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות" (ראש השנה ט"ז)

לפי דברים אלו יש בהבאת העומר כעין סגולה, ממנה נמשכת _____

ולפי זה – המצוה כולה אינה אלא מחסדי שמים עלינו, לברך את תבואתנו. כפי שמביא ה"חינוך" (שם):
"משרשי המצוה, כדי שנתבונן מתוך המעשה החסד הגדול שעושה השם ברוך הוא עם בריותיו לחדש להם שנה שנה תבואה למחיה, לכך
ראוי לנו שנקריב לו ברוך הוא ממנה למען נזכיר חסדו וטובו הגדול טרם נהנה ממנה, ומתוך שנהיה ראויין לברכה בהכשר מעשינו לפניו,
תתברך תבואתנו וישלם חפץ השם בנו, שחפץ מרב טובו בברכת בריותיו"

כאשר הפריש האדם מראשית תבואתו לגבוה, כמצווה, מביא אותו מעשה זה להתבוננות, כמתואר במדרש: (ויקרא רבה כ"ח)
אמר רבי ינאי: בנוהג שבעולם אדם לוקח ליטרא אחת של בשר מן השוק, כמה יגיעות הוא יגע, כמה צער הוא מצטער עד שבשלה.
והבריות ישנן על מיטותיהן והקדוש ברוך הוא משיב רוחות ומעלה עננים ומגדל צמחים ומדשן את הפרות. ואין נותנים לו אלא שכר
העומר הה"ד "והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן"

ההתבוננות הזו מביאה את האדם להודיה. על מה?

וגם ההכרה בחסדי ה' – נובעת מן ההכרה שהוא מנהיג העולם.

למה מגיע האדם לאחר שהודה על חסדי ה' עמו? (חשבו על הקטע מ"נשמת": עד הנה עזרונו רחמיך... ואל תטשנו...)

ובזכות מה תתקבל הבקשה הזו: (עינו בדברי החינוך: "מתוך שנהיה ראויים לברכה")

הוא אומר: ההכרה בחסדי הבורא המקיפים את האדם (שנובעת מן ההכרה בהיותו "בעל הבית" על הכל) – היא הערובה
שמבטיחה שגם בעתיד לא יטשנו הקב"ה ויברך את מעשי ידינו.
לאור זאת מובנים דברי הגמרא:

"אמר רבי חייא בר עקיבא אמר רבי יוסי בר רב חנינא: מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים"
הסבירו: מה הקשר בין התנופה (שמשמעותה מבארת למעלה) לעצירת פגעי התבואה?

נתינת הראשית - מקדשת את הכל

לאחר שמפריש האדם את ראשית יבולו לגבוה גם ההנאה שהנה לאחר מכן כבר אינה מגושמת כל – כך, יבול שראשיתו נתקדשה
– בכלול כבר יש קדושת הקדשים והאוכל ונהנה ממנו – מתעדן.
גם האדם הנהנה מן השפע רק לאחר שהקדיש את הראשית – כבר אינו כבהבמה הזוללת באבוס, תמיד יזכור שאינו אלא כסועד
על שולחן המלך, ותחושה זו מרוממת את כל אישיותו למסלול מרומם יותר, אותו מסלול המתואר בריש שולחן ערוך "כשישים
האדם אל ליבו שהמלך הגדול ב"ה עומד עליו..."

* * *

בעוונותינו הרבים אין באפשרותנו כיום להקריב את מנחת העומר, אבל מורשים ועומדים אנו לעין במצווה ולהקיש את
הדברים אלינו, לחיי היום יום שלנו.
ומלבד זאת, גם בלמדנו את הלכותיה – זכאים אנו לשאוב מזכותה של מצוות העומר. כמסופר בגמרא שמרדכי היה מלמד
לתלמידיו הלכות קמיצת העומר, בשעה שבא המן להרכיבו על הסוס, אמר המן: בא מלוא הקומץ שלכם ודחה את עשרת אלפים
ככר כסף שלי. – אף אז היה זה לימוד בלבד של המצווה, ולא קיומה בפועל (שהרי אף אז לא היה בית המקדש בנוי בירושלים)
שהגן על מרדכי ועל עם ישראל כולו.

(מעובד מתוך מאמר של הרב מ' רייס)